

**Bilkent
Üniversitesi**

Dergi Bilkent

Sayı : 4

ISSN 1305-5178

Aralık 2005

Bilkent Üniversitesi Adına Sahibi

Prof. Dr. Kürşat Aydoğan

Editör

Prof. Dr. Orhan Aytür

Yayın Yönetmenleri

Levent Başara

Burak Tokcan

Bilkent Üniversitesi

Rektörlük 06800

Bilkent, Ankara

Faks : (312) 266 41 91

E-posta : dergi@bilkent.edu.tr

İnternet : www.bilkent.edu.tr

Tasarım ve Baskı

A4 Ofset Matbaacılık

San. ve Tic. Ltd. Şti.

Oto Sanayi Sitesi, Yeşilce Mah.

Donanma Sok. No: 16

34418 Kağıthane / İstanbul

Telefon : (212) 281 64 48 pbx

Faks : (212) 269 53 27

E-posta : info@a4ofset.com

*Bilkent Üniversitesi Mezun Kimlik Kartı
sahiplerine ücretsiz olarak gönderilir.*

içindekiler

2 üniversiteden haberler

8 bir konu

Türkiye'de İnternet

14 portre

*İşletme Fakültesi'nin Yeni Dekanı
Prof. Dr. Erhan Erkut*

18 psikoloji

Bilişsel Psikoloji

22 grafik tasarım

*InterAd Yarışması'nda Avrupa
Birinciliği ve Dünya Üçüncülüğü*

30 söyleşi

*Tiyatro Bölümü Mezunu
Şahan Gökbakar*

34 bilkent'ten sonra

40 bilkent senfoni'den haberler

**43 bilkent senfoni orkestrası
2005-2006 programı**

46 mezunlardan haberler

49 sınıf haberleri

51 BİLMED'den haberler

İslam, Latin Dünyası ve Çağdaşlık Konferansı Bilkent'teydi

Latin Dünyası Akademisi tarafından düzenlenen İslam, Latin Dünyası ve Çağdaşlık başlıklı konferans, 12-14 Nisan 2005 tarihleri arasında Bilkent Üniversitesi'nde yapıldı. Mithat Çoruh Amfisi'nde gerçekleşen konferansın açılış töreninde İran Dışişleri Bakan Yardımcısı Hamid Rıza Asefi, Latin Dünyası Akademisi Genel Sekreteri Candido Mendes ve Bilkent Üniversitesi'nin kurucusu ve Mütevelli Heyeti Başkanı İhsan Doğramacı birer konuşma yaptı. Törene Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül de bir mesajla katıldı. Latin Dünyası Akademisi, Latin kültürünü paylaşan toplumlar arasında dayanışmayı güçlendirmek, geçmişte, günümüzde ve gelecekte Latin dünyasının uygarlığa yaptığı ve yapacağı katkıları duyurmak amacıyla dünya çapında çeşitli etkinlikler düzenleyen bir kurumdur.

Le Piment Rouge Restaurant'a Uluslararası Ödül

Uluslararası gastronomi kurumu Confrerie de la Chaîne des Rotisseurs'ün yönetim kurulu, Bilkent Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümleri ile bu bölümlerin şef aşçısı ve Confrerie de la Chaîne des Rotisseurs'ün üyesi Henk Kuchlein'i bir plaketle ödüllendirdi. Bilkent Üniversitesi Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu ile Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu bünyesindeki Le Piment Rouge Restaurant bu ödüle, Confrerie de la Chaîne des Rotisseurs'ün Genç Aşçılar Yarışması'nı iki yıldır başarıyla düzenlemesi nedeniyle değer görüldü. Ödül töreninden sonra Le Piment Rouge Restaurant'da yapılan yemek atölyesi ve akşam yemeğinde kurumun yetkilileri, Bilkent Üniversitesi'nin bu yarışma için sürekli ev sahipliği yapmasını umduklarını ve bunu gerçekleştirecek her türlü olanağın Bilkent'te bulunduğunu belirterek teşekkürlerini iletiler. Le Piment Rouge Restaurant bu organizasyonu gelecek yıl da gerçekleştirecek.

Hocabey'in Doğum Günü Kutlandı

3 Nisan 2005'te 90 yaşına basan Bilkent Üniversitesi'nin kurucusu ve Mütevelli Heyeti Başkanı İhsan Doğramacı'nın doğum günü, Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül ile Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün yanı sıra otuz ülkeden çok sayıda davetlinin katıldığı bir törenle kutlandı. 8 Nisan'da Bilkent Konser Salonu'nda yapılan törende, Japonya'nın Aprica Vakfı tarafından Doğramacı'ya, dünya çocuk sağlığına yaptığı hizmetler dolayısıyla Dr. Naito Ödülü verildi. Hocabey, 18.000 Amerikan doları tutarındaki bu ödülü Haydi Kızlar Okula Kampanyası'na bağışladı.

5. Paso Öğrenci Filmleri Festivali

Bilkent Üniversitesi İletişim ve Tasarım Bölümü, Gazi, Ankara ve Başkent üniversitelerinin iletişim fakülteleri ile ODTÜ Görsel İşitsel Sistemler Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin işbirliğiyle düzenlenen 5. Paso Öğrenci Filmleri Festivali, 19-23 Nisan tarihlerinde Ankara'da Alman Kültür Merkezi'nde yapıldı. Yurtiçinden ve yurtdışından üniversite öğrencilerinin, ürettikleri filmleri yarışma ve sınıflandırma olmadan sundukları festivale Gürcistan'dan misafir öğrenciler, Almanya'dan film yapımcıları ve VJ'lerin yanı sıra ünlü yönetmen Zeki Demirkubuz da katıldı. Atölye çalışmaları ve söyleşilerle renklenmiş organizasyonda gösterilen ve Bilkentli öğrenciler ile mezunlara ait olan filmler şöyleydi: Kofles, Pir u Pak, Uyku İlacı, Dijital Analog, Sol Kroşe, Bilkent Efsaneleri ve Şiddete Karşı 16 Draje.

Incommunicado Sergisi Gelenekselleşiyor

Incommunicado başlıklı sergi, Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Sergi Salonu'nda, 25 Nisan - 9 Mayıs 2005 tarihleri arasında sanatseverlerle buluştu. Başta Bilkent Üniversitesi olmak üzere Başkent, Yıldız Teknik, Hacettepe ve Gazi üniversitelerinden eğitimci-sanatçıların ve öğrencilerin eserlerinin yanı sıra farklı şehirlerden sanatçıların resim, heykel, enstalasyon ve fotoğraf çalışmalarına yer veren sergi, Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü'nün Küratörlük Çalışmaları I-II dersleri kapsamında düzenlendi. Güzel Sanatlar Bölümü öğretim görevlilerinden Çağla Saraç, üçüncü kez düzenlenen bu sergiyi öğrencilerin bir gelenek haline getirmek istediğini, bu tür organizasyonların öğrencilerin bilgi birikimlerini uygulamaya geçirebilmeleri açısından önemli olduğunu, sanatçılar ile sanatçı adaylarına bilgi ve deneyimlerini paylaşmak üzere iletişim fırsatı ve sergi mekanları yarattıklarını belirtti.

Bahar Şenliği Coşturdu

4-5-6 Mayıs tarihlerinde gerçekleşen geleneksel Bahar Şenliği renkli görüntülere sahne oldu. Spor turnuvaları, paraşüt ve uçurtma gösterileri, yarışmalar, söyleşiler ve film gösterimleri gibi etkinliklerin düzenlendiği şenlikte, müzik dünyasının ünlü isimleri Hande Yener, Pamela ve Melih Görgün birer konser verdi. Bahar Şenliği, Radyo Bilkent'in açık hava partisiyle son buldu.

Behçet Necatigil Sempozyumu

Cumhuriyet dönemi şairlerinden, edebiyatımıza çeviri ve radyo oyunu yazarlığı alanlarında da emek vermiş ünlü kalemimiz, edebiyat öğretmeni Behçet Necatigil'in yapıtlarının değerlendirilmesi amacıyla, ölümünün 25. yılında Bilkent Üniversitesi'nde bir sempozyum düzenlendi. 27 Nisan'da gerçekleşen ve konuşmacılar arasında Bilkent Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Hikmet Sami Türk, Dr. Laurent Mignon ve Hilmi Yavuz'un yanı sıra edebiyat dünyasından Doğan Hızlan, Mustafa Şerif Onaran ve Mahmut Temizyürek gibi seçkin isimlerin bulunduğu sempozyumda 2005 Necatigil Şiir Ödülü de sahiplerini buldu. Seçici kurulunu Füsün Akatlı, Cevat Çapan, Mehmet H. Doğan, Doğan Hızlan, Hilmi Yavuz ve Haydar Ergülen'in oluşturduğu ödül, Yol İnsanları adlı kitabıyla Betül Tarman ve Herkes Gitmiş adlı kitabıyla Akif Kurtuluş'a verildi.

Bilkent'ten Görme Engellilere Destek

Bilkent Üniversitesi öğrencileri 1995'ten bu yana gönüllü olarak Toplumsal Duyarlılık Projeleri'ni sürdürüyor. Bu kapsamdaki projelerden biri olan Görme Engellileri Eğitim Projesi (GÖREP), Çankaya Belediyesi'nin de katkılarıyla Uygur Görme Engelliler Derneği tarafından bir plaketle ödüllendirildi. Projenin başkanı Kerem Can Yılmaz (Endüstri Mühendisliği - 3), GÖREP adına ödülü 28 Mayıs'ta Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde düzenlenen bir törenle aldı. GÖREP'liler, görme engelli lise öğrencilerinin üniversiteye hazırlanmasına yardımcı olmuş ve bir özel eğitim uzmanından bu amaçla ders almıştı. GÖREP gönüllülerinin çalıştırdıkları yedi öğrenciden altısı çeşitli üniversitelere yerleşecek puanlar tutturdu; bu öğrencilerin üçü Hacettepe, Ankara ve Gazi üniversitelerine kayıt yaptırdı.

Genç Eleştirmenler Sempozyumu

Bilkent Üniversitesi tarafından bu yıl altıncısı düzenlenen Genç Eleştirmenler Sempozyumu, 9-10 Mayıs tarihlerinde gerçekleşti. Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü yüksek lisans öğrencilerinin şiir, roman, öykü ve popüler kültür üzerine on beş bildiri hazırlayıp sunduğu sempozyumdan bazı konu başlıkları şöyleydi: Kemalettin Tuğcu'nun Romanları ve Popüler Edebiyat, Oktay Rifat Şiirinde Güneşin Üç Hali, Turgut Uyar'ın Divan'ında Tarih ve Biçim.

Öğretimde Üstün Başarı Ödülleri Sahiplerini Buldu

Levent Akdeniz

Tarık Kara

William Wardall Sawyer

2004-2005 akademik yılının Öğretimde Üstün Başarı Ödülleri'nin sahipleri, İşletme Bölümü'nden Yrd. Doç. Dr. Levent Akdeniz, İktisat Bölümü'nden Yrd. Doç. Dr. Tarık Kara ve Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nden William Wardall Sawyer oldu. Bu ödülün 2005-2006 akademik yılı adayları Mart 2006'da belirlenecek.

Öğretimde Üstün Başarı Ödülleri için bahar döneminde öğrencilere ve mezunlara, aday gösterecekleri öğretim elemanlarını ve onları neden aday gösterdiklerini belirtecekleri anketler gönderiliyor. Aday gösterilecek öğretim elemanlarının Bilkent Üniversitesi'nde tam zamanlı çalışıyor olmaları, içinde bulunulan akademik yıl dahil en az iki yıl Bilkent'te ders vermiş olmaları ve aynı ödülü daha önce almamış olmaları gerekiyor.

Mühürlü zarflarla bölüm sekreterliklerine, kütüphanedeki ve yurtlardaki oy kutularına bırakılabilen anketler, üniversitenin internet sitesi üzerinden kişiye özel şifrelerle internet tabanlı form doldurularak da teslim edilebiliyor. Değerlendirme, ödülün önceki sahipleri ve üniversitenin akademik kadrosundan isimlerden oluşan, bir rektör yardımcısı başkanlığında her yıl değişebilen bir komite tarafından, sadece öğretim elemanının aday gösterilme sayısına değil, aday gösterilme sebepleri de dikkate alınarak yapılıyor. İlk elemenden sonra, destekleyici ek bilgiler ışığında değerlendirmelere devam ediliyor. Adayların önceki yıllarda kazanmış oldukları başarılar ve öğrencilerin her dönem sonunda öğretim elemanları hakkında bildirdikleri görüşler belirleyici rol oynuyor.

Sonuçların açıklanması Bilkent Üniversitesi'nin haftalık gazetesi olan Bilkent News yoluyla yapılıyor ve ödül kazanan öğretim elemanlarına, mezunların kep giyme töreninde birer plaket sunuluyor. Geçmiş yıllarda bu ödülü kazanan öğretim elemanlarına ait bilgilere <http://www.bilkent.edu.tr/teachaward> adresinden ulaşılabilir.

Bilkent Gençlik Korosu'na Uluslararası Ödül

Bilkent Gençlik Korosu, Bulgaristan'ın Varna şehrinde düzenlenen XXVIII. Uluslararası Mayıs Koro Yarışması'nda dört ödül kazandı. 19-23 Mayıs tarihleri arasında düzenlenen yarışmada Bilkent Gençlik Korosu, Prof. Georgi Dimitrov Büyük Ödülü (tüm kategorilerde birincilik), Karma Korolar Birincilik Ödülü, En İyi Yorum Ödülü ve En İyi Koro Şefi Ödülü'ne (Şef Elena Puškova Hristova) değer görüldü.

Fransa'dan Christian Balandras, İtalya'dan Andrea Giorgi, Giulio Monaco, İrlanda'dan John Fitzpatrick, Türkiye'den Gökçen Koray, Bulgaristan'dan Prof. Milko Kolarov, Anna Belcheva, Zaharina Milkova-Nikitasova, Teodora Pavlovich, İspanya'dan Enrique Azurza ve Macaristan'dan Peter Erdei'den oluşan seçici kurul, Bilkent Gençlik Korosu'nu repertuarı zengin, dinamik ve yaratıcı bir sanat topluluğu olarak nitelendirdi. Yarışmaya 4 kategoride 26 ülkeden 62 koro başvurmuş ve 10 ülkeden 23 koro kabul edilmişti.

Geçtiğimiz yıl Fransa Florilege Vocal de Tours Yarışması'nda ikincilik, 2003'te Yunanistan Preveze Koro Yarışması'nda birincilik ve altın madalya kazanan Bilkent Gençlik Korosu, Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi öğrencilerinden oluşuyor. 1986'da kurulan koro, çalışmalarını Şef Elena Puškova Hristova yönetiminde sürdürmektedir.

Mezunlar Eve Hoş Geldiniz Panayırı Neşeli Geçti

Bilkent Üniversitesi Mezunlar Ofisi ve Bilkent Üniversitesi Mezunlar Derneği (BİLMED) tarafından düzenlenen geleneksel Mezunlar Eve Hoş Geldiniz Panayırı, Merkez Kampus Çim Alan'daydı. 15 Mayıs'ta gerçekleşen ve Radyo Bilkent'in canlı müzik yayınıyla renklenen etkinlikte çeşitli turnuvalar ve konserler düzenlendi, çekilişler yapıldı. Yeni mezunların hem biraz hüzünle hem de yeni bir yaşama adım atmanın heyecanı ile katıldığı panayırda, eski mezunlar da arkadaşlarıyla ve hocalarıyla özlem giderme fırsatı buldu.

Mezunlar Balosu

2005 Mezunlar Balosu 30-31 Mayıs tarihlerinde Bilkent Otel'deydi. Mezunlar yeni hayatlarına pop müzik sanatçısı Nalan'ın konseriyle neşeli bir başlangıç yaptılar.

ÖSS'de İlk 100'ün 32'si Bilim Kenti Bilkent'te

2005 ÖSS'de ilk 100'e giren öğrencilerden 32'si eğitimlerini Bilkent Üniversitesi'nde sürdürecektir. Bilkent Üniversitesi'nin kurucusu ve Mütevelli Heyeti Başkanı İhsan Doğramacı, 9 Eylül'de kabul ettiği üstün başarılı öğrencilere dünyanın en iyi üniversitelerinden birine geldiklerini hatırlattı; sadece derslere değil spor, müzik, sanat ve kültür etkinliklerine de zaman ayırmalarını önerdi. ÖSS'de Sayısal puan türünde ilk 100'e giren öğrencilerin yerleştirildikleri eğitim kurumları şöyle:

Bilkent Üniversitesi: 32
Boğaziçi Üniversitesi: 30
Orta Doğu Teknik Üniversitesi: 14
Hacettepe Üniversitesi: 12
Sabancı Üniversitesi: 6
Fatih Üniversitesi: 3
Koç Üniversitesi: 2
İstanbul Üniversitesi: 1

Mezunlar Kep Giydi

Bilkent Üniversitesi 2004-2005 akademik yılı mezunlarının diploma töreni, 14 Haziran'da Odeon'da yapıldı. Törene Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in eşi Semra Sezer, Adalet Bakanı Cemil Çiçek, CHP Ankara Milletvekili Ayşe Gülsün Bilgehan ve televizyonun ünlü yüzü Mehmet Ali Erbil'in yanı sıra veliler ve çok sayıda davetli katıldı. Törende Bilkent Üniversitesi Fizik Bölümü'nün davetlisi olarak Türkiye'ye gelen ünlü bilim adamı Prof. Walter Kohn'a onursal doktora derecesi verildi. Maddenin elektronik yapısını anlama konusunda çok önemli katkıları olan bir kuramsal yoğun madde fizikçisi olan Kohn, fizik, kimya ve malzeme biliminde atomların, moleküllerin ve katıların elektronik yapılarının incelenmesinde çığır açan Yoğunluk Fonksiyoneli Kuramı'nın geliştirilmesinde öncülük etmiş ve bu çalışmalarıyla 1998 Nobel Kimya Ödülü'ne değer görülmüştü.

Bilkent'te Yepyeni Bir Bölüm: Psikoloji

Bilkent Üniversitesi, 2005-2006 akademik yılına Psikoloji Bölümü'yle merhaba dedi. İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi'ne bağlı olan bölüm, ÖSS tercih aşamasında büyük talep gördü. 20'si burslu olmak üzere 45 öğrenci alan bölümün başkanlığını, İngiltere'nin Surrey Üniversitesi'nden üniversitemize gelen Yrd. Doç. Dr. Emre Özgen yapıyor.

Radyo Bilkent'in Yeni Stüdyosu Yayında

FM bandında 96.6 MHz frekansından Ankara'da ve www.radyo.bilkent.edu.tr adresinden tüm dünyada dinlenebilen Radyo Bilkent'in yeni stüdyosu, Merkez Kampus Yemek Alanı'nda açıldı. Şubat 2004'te vefat eden Radyo Bilkent'in eski DJ'lerinden Orçun Gül'ün (İşletme 2003) adının verildiği stüdyodan ilk canlı yayın 14 Eylül'de yapıldı. Hafta içi 12:00-14:00 arasında sürecek canlı yayınlarda öğrenciler, istedikleri şarkıları anında dinleyebilme şansına sahip olacak.

Engelsiz Sokak Projesi

Bilkent Üniversitesi, huzurlu, güvenli ve çağdaş bir semt yaşamı parolasıyla 1996'da Ankara'da kurulan Kavaklıderem Derneği'nin başlattığı Engelsiz Sokak Projesi'ne katkıda bulunuyor. Engelsiz Yaşam Derneği, Şehir Plancıları Odası, Ankara Gazi Rotary ve Rotaract kulüpleri ve Çankaya Belediyesi'nin de destek verdiği bu projenin amacı, pilot bölge olarak seçilen Bestekar Sokak'ın (Kavaklıdere) herkes için kolayca ve güvenle kullanılabilir duruma getirilmesi. Projenin geliştirilmesinde, araştırma çalışmalarında ve yayalara engel teşkil eden yerlerin belirlenmesinde Bilkent Üniversitesi Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım Bölümü öğrencileri rol alıyor. 4 Mayıs'ta gerçekleşen ve sokaktaki engellerin işaretlenmesini içeren etkinlikte bölüm öğrencilerine, Bilkent Üniversitesi Hazırlık Okulu (BUPS) öğrencileri eşlik etti. Üniversitemizde okutulan ve projenin yürütülmesine yönelik bilgilerin de yer aldığı dersler şöyle: Kentsel Çevrenin Malzeme ve Konstrüksiyon Teknikleri, Kentsel Projelerin Gerçekleştirilmesi ve Peyzaj Ekolojisi.

Misafir Öğrenciler ve Değişim Öğrencileri Kampusta

Bilkent Üniversitesi, her yıl olduğu gibi 2005-2006 akademik yılının güz döneminde de ABD ve Avrupa'daki çeşitli üniversitelerden gelen misafir öğrencileri ve değişim öğrencilerini ağırlıyor.

Üniversitemize gelen uluslararası öğrencilerin sayısı, ABD'den 25 ve Avrupa'dan 26 öğrenciyle bu yıl belirgin bir artış gösterdi. ABD'li değişim öğrencileri, Bilkent Üniversitesi'nin değişim anlaşması yapmış olduğu California Üniversitesi'nin sekiz farklı kampusundan ve Michigan, Maine, Western Illinois ve Chicago üniversitelerinden geldi. Centre College, Albion College, Oberlin College, Kalamazoo College ve Carleton College ile George Washington, Oregon ve West Chester üniversiteleri, ABD'li misafir öğrencilerin geldiği eğitim kurumlarından.

Avrupa Birliği'nin Sokrates-Erasmus programı çerçevesinde, Slovenya, Macaristan, İsveç, İtalya ve Romanya'dan ilk kez olmak üzere, on Avrupa Birliği ülkesinden değişim öğrencileri de Bilkent Üniversitesi'nde. Avrupalı değişim öğrencileri ve misafir öğrencilerin geldikleri eğitim kurumları şöyle: Copenhagen Business School, IESEG School of Management, International Business School Budapest, Radboud Üniversiteit Nijmegen, Université de Toulouse II-LE Mirail ve Jyväskylä Polytechnic ile Lund, Groningen, Southern Denmark, Ljubljana, Pforzheim, Maastricht, Amsterdam, Ca' Foscari ve Babes-Bolyai üniversiteleri. ■

Bilkent Tiyatrosu'yla Yeniden

Bilkent Tiyatrosu, ünlü İngiliz oyun yazarı ve şair William Shakespeare'in (1564-1616) Bir Yaz Dönümü Gecesi Rüyası adlı oyunuyla 21 Ekim'de perdelerini açtı. Tiyatro Bölümü son sınıf öğrencilerinin mezuniyet oyunlarından biri olan bu eser, Aralık 2005'e kadar her cuma saat 20:00'de, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Salonu'nda izleyicilerle buluşacak (ayrıntılı bilgi için: 290 17 75). ■

Bilkentliler Yeni Akademik Yıla Doğramacı Konutu'nda Merhaba Dedi

Bilkent öğrencileri ve öğretim elemanları 2005-2006 akademik yılının başlamasını, 1 Ekim'de Bilkent Üniversitesi'nin kurucusu ve Mütevelli Heyeti Başkanı İhsan Doğramacı'nın konutunda verilen açık hava resepsiyonunda kutladı. Hocabey ve eşi Sn. Ayser Doğramacı'nın ev sahipliği yaptığı organizasyonda öğrenciler, Hocabey'le akademik dünya ve eğitim üzerine konuşma fırsatı buldu. Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi öğretim elemanlarından Janusz Szprot'un Vokalist Sibel Köse'yle birlikte verdiği caz konseri, dinleyicilere keyifli anlar yaşattı.

Türk Edebiyatı Bölümü ve Merkezi'nden Yeni Kitaplar

Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Merkezi, Alkım Yayınevi'yle birlikte, editörlüğünü Türk Edebiyatı Bölümü'nün doktora öğrencilerinden Yalçın Armağan'ın yaptığı O Ben ki: Edip Cansever ve Türk Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Süha Oğuzertem'in editörlüğünü yaptığı Bir İnsanı Sevmek: Sait Faik adlı iki kitap yayımladı. Ayrıca Tarih Bölümü Başkanı ve Türk Edebiyatı Bölümü öğretim üyesi Dr. Mehmet Kalpaklı'nın, Washington Üniversitesi'nden Prof. Walter G. Andrews ile birlikte hazırladığı ve Duke University Press tarafından basılan The Age of Beloveds başlıklı kitap da raflardaki yerini aldı.

Bilkent Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Dekanı ve Türk Edebiyatı Merkezi Başkanı Prof. Talat Halman'ın, editörlüğünü Institute for Aegean Prehistory (New York) Araştırma Direktörü Dr. Jayne Warner ile yaptığı ve Syracuse University Press tarafından basılan Sleeping in the Forest: Selected Stories and Poems of Sait Faik ve Nightingales and Pleasure Gardens: Turkish Love Poems adlı iki kitabı yayımlandı.

Tekin Ertan'ın Uluslararası Başarısı

Bilkent Üniversitesi Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu öğretim görevlisi ve yüksekokulun eski müdür yardımcısı Tekin Ertan, Nestlé Pro Gastronomía Foundation Award ödülünün 2005'teki sahibi oldu. Turizm ve konaklama endüstrisinin çeşitli faaliyet alanlarında üstün başarı göstermiş ve sektöre değerli hizmetler vermiş profesyonelleri onurlandırmayı amaçlayan ve her yıl verilen bu ödül, Ertan'a Paris'te düzenlenen EuroCHRIE 2005 Konferansı'nda takdim edildi. EuroCHRIE, turizm okulları ve eğitimcilerinin üye olduğu uluslararası bir birlik olan I-CHRIE'nin Avrupa federasyonudur.

New York on-Air Empire State Binası'na Taşındı

Bilkent Üniversitesi'nin Türkiye'de ilk olarak başlattığı video-konferans yoluyla eğitim dokuz yaşında. Üniversitenin New York ofisiyle kurulan ve New York on-Air adıyla anılan bu uydu bağlantılı sistemde ilk ders, Columbia Üniversitesi'nden Prof. Richard Clarida tarafından Rockefeller Center'da verilmişti. Eylül 2005'e kadar Manhattan Madison Avenue'dan devam eden New York on-Air, artık ünlü Empire State Binası'nın elli altıncı katından öğrencilere ulaşacak.

Türkiye’de İnternet

İnternet artık hayatımızın vazgeçilmez bir parçası. Türkiye internetle ilk kez 12 Nisan 1993'te tanıştı. Aradan geçen on iki yılda neler değişti, ne kadar yol aldık ve geleceğe yönelik neler yapmalıyız? Bu soruların yanıtlarını ve Türkiye'nin internet macerasını konunun uzmanlarıyla konuştuk.

İnternetin Tarihi ve Türkiye

Halil Altay Güvenir

İnternetin kökleri 1962'ye, J.C.R. Licklider'in ABD'nin en büyük üniversitelerinden biri olan Massachusetts Institute of Technology'de (MIT) tartışmaya açtığı Galaktik Ağ kavramına kadar uzanır. Licklider bu kavramla, küresel olarak bağlanmış bir bilgisayar ağında, isteyen herkesin herhangi bir yerden veri ve programlara erişebilmesini ifade etmişti. MIT'de araştırmacı olarak çalışan Lawrence Roberts ile Thomas Merrill, 1965'te bilgisayarların ilk kez birbirleriyle konuşmasını gerçekleştirdi. Lawrence G. Roberts 1966'da DARPA'da çalışmaya başladı ve 1967'de ARPANET isimli projeyi önerdi. ARPANET çerçevesinde ilk bağlantı 1969'da dört merkezle yapıldı ve ana bilgisayarlar arası bağlantılar olarak internetin ilk şekli ortaya çıktı. ARPANET'i oluşturan ilk dört merkez Los Angeles'taki California Üniversitesi, Stanford Research Institute, Utah Üniversitesi ve Santa Barbara'daki California Üniversitesi'ydi.

Network Control Protocol (NCP), ARPANET'deki ilk standart ağ protokolü olarak kullanılmaya başlandı. Ekim 1971'de

ARPANET'deki her bilgisayar bir diğerine NCP ile bağlanabiliyordu. Kısa süre içinde merkezdeki birçok bilgisayar ARPANET ağına bağlandı. 1972'de e-posta adres formatı ile telnet protokolünün dokümanı yayınlandı ve e-posta ilk defa ARPANET içinde kullanılmaya başlandı. NCP'den daha yeni olanaklar getiren Transmission Control Protocol / Internet Protocol (TCP/IP) adındaki bu yeni protokol, 1 Ocak 1983'te ARPANET içinde kullanılmaya başlandı. TCP/IP bugün var olan internet ağının ana halkası olarak yerini aldı. İlk internet omurga ağı, 1986'da National Science Foundation (NSFNet) tarafından oluşturuldu.

1986'da internet erişimi, teknik bilgisi olmayan kişiler tarafından da kolay kullanılabilir hale dönüştürüldü. İnternet üzerindeki bilgilere, dosyalara ve arşivlere kolay ve hızlı erişimin sağlanabilmesi amacıyla 1989'da European Laboratory for Particle Physics (CERN) bir başka çalışma başlattı. Bu çalışma 1991'de World Wide Web (www) protokolü adı altında kullanılmaya başlandı. 1993'te National Center For Supercomputing Applications (NCSA) tarafından, bu protokol üzerinde çalışan grafik ara yüzü bir yazılım olan Mosaic geliştirildi. Bu tarayıcıyı daha sonra diğer tarayıcılar izledi.

İkinci Sanayi Devrimi ve Bilgi Çağı

18. yüzyılın sonlarında keşfedilen buhar gücü, basit teknolojik bir keşif olarak kalmamış ve Sanayi Devrimi'nde önemli rol oynamıştır. Günümüzde çok kısa zamanda ve hızlı bir şekilde yaygınlaşan, alışverişten ticarete, bilimsel araştırmalardan eğlenceye, sivil toplum kuruluşlarının örgütlenmesinden siyasi partilerin tanıtımına kadar hayatın her alanını içine alan internet, insanlık tarihi açısından bir dönüm noktasıdır. Sahip olduğu bu büyük potansiyelden dolayı, tarım ve sanayi devrimlerinden sonra, 3. Devrim, İkinci Sanayi Devrimi ya da Enformasyon Devrimi olarak isimlendirilmektedir. Bilgi giderek artmakta, yoğunlaşmakta ve yayılmaktadır. Bugünün toplumuna bu özellikleri nedeniyle Bilgi Toplumu, çağımıza ise Bilgi Çağı adı verilmektedir. Dünyamızda internet yaşamın her alanını etkilemektedir.

İnternet Türkiye'de

Türkiye'de ilk yurtdışı bağlantı denemesi, 1987'de Ege Üniversitesi bünyesinde kurulan Türkiye Üniversite ve Araştırma Kurumları Ağı'nın BİTNET'e bağlanmasıyla başladı. Türkiye'ye ilk e-posta o tarihlerde ABD'de

bulunan Bilkent Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Levent Onural tarafından gönderildi.

Türkiye internetle ilk kez, 12 Nisan 1993'te Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden Ankara-Washington arasında kiralık hat kurularak yurtdışıyla sağlanan bağlantı sayesinde tanıştı. Bu nedenle 12 Nisan 1993, Türkiye'de internetin doğum günü olarak kabul edilmiştir. 1994'te kurumlara ve firmalara internet hesapları verilmeye başlanmasıyla, Bilkent Üniversitesi (Eylül 1995), Boğaziçi Üniversitesi (Kasım 1995) ve İstanbul Teknik Üniversitesi (Şubat 1996) bağlantıları gerçekleşmiştir.

İlk başlarda internet, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bilgi aktarımı amacıyla kullanıldı. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak 1995'ten itibaren Türk girişimcileri de gündün güne artan bir taleple interneti, e-posta ve diğer servisleriyle, özellikle tanıtım ve pazarlama için kullanmaya başladılar.

İnternet ve Bilim

İnternet teknolojilerindeki gelişmeye ve kullanım yaygınlığına paralel olarak internet üzerinde yayınlanan sayfa sayısı önemli bir artış göstermektedir. Bu gelişmeler karşısında, bilimsel çalışma ve araştırma yapan kişiler, bilgiye ulaşmanın en kolay ve hızlı yollarından biri olarak internetten yararlanmayı tercih etmektedir. Araştırmacılar çalışma sonuçlarını, dünyanın çeşitli yerlerindeki meslektaşlarıyla çok hızlı bir şekilde paylaşabilmektedir. İnternetin araştırmacılar için çok önemli ve vazgeçilmez bir bilgi kaynağı olmasına karşın alıntı yapılan kaynağın güvenilirliği ve doğruluğu gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. Bilimsel kuruluşlar ve kamuoyunca tanınan kurumlarca basılı olarak yayımlanan mesleki ve bilimsel dergilerin aksine internette yayınlanan her sayfa için herhangi bir denetim söz konusu değildir. Bir başka deyişle internet, dileyen herkesin denetimsiz bilgi yayınlamasını mümkün kılan bir teknoloji durumundadır. Bu yüzden internet üzerinde diğer tüm yöntemlere göre en kolay şekilde ulaşılan bilginin doğruluğu, tarafsızlığı ve güncelliği hakkında ciddi sorunlar doğmaktadır.

Türkiye'deki Durum ve Çözümler

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından ilk defa Haziran 2004'te yapılan Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması sonuçlarına göre, hanelerin %7'si internete erişim olanağına sahiptir (Haziran 2005 araştırma sonucu %8.7 olarak açıklanmıştır). Hane halkı bireylerinin %69'u mesaj göndermek ve almak, %63'ü oyun oynamak, resim ve müzik indirmek, %62'si gazete-dergi okumak ve haber indirmek, %56'sı eğitimle ilgili konularda bilgi aramak için internet

kullanmaktadır. Bu hanelerin %84'ü internet erişimini kişisel bilgisayar üzerinden sağlamaktadır. Modem en yaygın kullanılan internet bağlantı türüdür. Son yıllarda ADSL teknolojisinin kullanılmaya başlamasıyla Türkiye'de internet kullanıcıları sayısında artış beklenmektedir; ancak Türkiye'deki internet kullanımının gelişmiş ülkelerdeki kullanım seviyesine yaklaşabilmesi için internet erişim maliyetlerinin büyük ölçüde düşürülmesi gerekmektedir.

Ülkemizde bilinçli internet kullanımının daha da yaygınlaştırılması ve resmi hizmetlerin vatandaşlar tarafından sanal ortamda daha hızlı yapılmasına yönelik olarak 2003'te E-Dönüşüm Türkiye Projesi başlatılmıştır. Bu projenin başlıca hedefi, vatandaşlara daha kaliteli ve hızlı kamu hizmeti sunabilmek amacıyla katılımcı, şeffaf, etkin ve basit iş süreçlerine sahip olmayı ilke edinmiş bir devlet yapısı oluşturacak koşulların hazırlanmasıdır.

Günümüzde ülkemizin e-devrimi adına çok önemli ve tarihi sayılabilecek gelişmeler yaşanmaktadır. Türkiye'nin Acil Eylem Planı'nda yer alan kamu hizmetlerinin internet üzerinden verilmesi ve e-ticaret altyapısının sağlanması gibi internet çözümlerine dayalı konular alındığında, bu teknolojiyi uygulama sürecinde çok hızlı yol almamız gerektiği açıkça görülmektedir.

Dünya Ekonomik Forumu tarafından hazırlanan Küresel Bilgi Teknolojisi başlıklı raporlarda, ülkelerin bilgi toplumuna geçişteki hazırlıkları ve bu konudaki çeşitli göstergeler dikkate alınarak bir sıralama yapılmıştır. Bu sıralamanın yapılmasında teknik altyapı göstergeleri kadar ülkelerin hizmet sunumu ve geliştirilmesindeki durumu, teknoloji üretme yetenekleri, insan sermayesi, hukuki düzenlemeler gibi pek çok ölçüt değerlendirilmektedir. 2002-2003 yıllarına ait raporda değerlendirilmeye alınan 82 ülke arasında 50. sırada yer alan Türkiye, 2003-2004 raporundaki 102 ülke arasında 56.'dır. Her iki raporda da ilk üç sırayı ABD, Singapur ve Finlandiya paylaşmaktadır.

Türkiye, kişisel bilgisayar kullanımı son yıllarda hızla artmasına rağmen AB adayı ülkeler arasında son sıralarda yer almaktadır (DİE'nin 2005 araştırma sonuçlarına göre 16-74 yaş grubundaki bireylerin %17.65'i bilgisayar, %13.93'ü internet kullanmaktadır).

İnternet erişiminde yaşanan düşük hız ve yüksek fiyat sorunu, internet kullanımının yaygınlaşmasına en büyük engeldir. Bunun yanı sıra Türkçe içerikli, internet üzerinden sunulan ve katma değer üretebilen hizmetlerin yetersizliği, kullanıcı yoğunluğunun diğer Avrupa Birliği adayı ülkelere oranla daha düşük olmasının nedenleri arasındadır.

**Prof. Dr. Halil Altay Güvenir
Kimdir?**

Makaleleri Artificial Intelligence, Machine Learning, IEEE Intelligent Systems, Artificial Intelligence in Medicine, Applied Intelligence, Knowledge-Based Systems ve Information Systems gibi dergilerde yayımlanan Halil Altay Güvenir, doktorasını 1987'de Case Western Reserve Üniversitesi'nden almıştır. Yapay zeka, makine öğrenmesi ve veri madenciliği konularında araştırmalar yapan Dr. Güvenir, Microsoft'un ve TÜBİTAK'ın desteklediği projelerde yürütücü olarak görev almıştır. TÜBİTAK Hüsamet'in Tuğaç Araştırma Vakfı birincilik ödülü sahibi olan Dr. Güvenir, Algoritmalar ve Programlama, Programlama Dilleri ile Makine Öğrenmesi derslerini vermektedir. Bilkent Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanı Dr. Güvenir'in diğer ilgi alanları arasında denizcilik ve su sporları bulunmaktadır.

Türkiye'ye İlk E-Postayı Ben Gönderdim

Levent Onural

Elektronik posta kullanmaya ABD'de bulunduğum sıralarda 80'li yıllardan itibaren başladım. Sanırım 1983 yılıydı. ABD'deki üniversitelerden üye olanlar arasında kurulan ağ üzerinden değişik şehirlerdeki arkadaşlarımla görüşebiliyorduk. Daha o zaman günlük hayatımızın bir parçası olmuştu e-posta. Kullanılan ağ çok hızlı bir şekilde ABD'deki eğitim kurumları arasında yayıldı. Henüz Türkiye ile bir bağlantı yoktu. Daha sonra 1986'da Türkiye'ye dönmeye karar verdiğim bir dönemde ağa yeni bağlanan üniversiteler listesinde birkaç Türk okulunun isimlerini gördüm. Heyecanla hemen belirtilen adreslere birer deneme mesajı gönderdim; fakat cevap alamadım. Muhtemelen henüz teknik altyapı tamamlanmadığı için mesajlarım gitmedi ve geri döndü. Türkiye'ye geliş tarihimden önce, aralık ayında Ege Üniversitesi'ne yazmış olduğum mesajıma cevap geldi. Mesajda aynen şunlar yazıyordu: "Çok heyecanlıyız. Yurtdışından ilk e-posta sizden geldi. Hepimiz çok sevindik." Böylece Türkiye'ye yurtdışından ilk e-postayı ben göndermiş oldum.

1987'de Bilkent Üniversitesi'ne katıldığım zaman internet teknolojisi konusunda önemli sorunlar olduğunu bizzat gördüm ve yaşadım. Bilkent Üniversitesi kısa bir sürede tüm teknik altyapısını tamamlayıp interneti kullanıma sunmuştu; ancak Türkiye genelinde çok zaman kaybedildi. Bunun sebebi PTT'nin (şimdiki Türk Telekom) bir türlü şehirler arasında gerekli olan hızlı internet altyapısını kuramayıp, ihtiyaç duyulan teknolojiyi ülke getiremeyişi, dolayısıyla kurumlar ve insanlar arasında internet kullanımının önünün kesilmiş olmasıydı. Bu tutum Türkiye'ye en azından beş yıl kaybettirdi. Bu gecikme üzücüdür. Matbaanın Türkiye'ye geç gelmesiyle eşdeğerdir. PTT ve karar mekanizmasındaki insanlar internetin önemini ya anlayamadılar ya da bilinçli olarak önemsemediler. Rahat ve kullanılabilir bir internet altyapısı oluşturulamadığı için bu çok önemli teknolojik gelişmenin ülkemizde yaygınlaşması gecikti. Biz hem bireysel olarak hem de üniversite olarak o yıllarda bu teknolojinin yayılması konusunda ısrarlı davrandık, karar mekanizmasındaki kişilere baskı yaptık ve internetin sağladığı olanakları anlattık. Türkiye'nin bir an önce Avrupa ve ABD kalitesinde bir internet altyapısına kavuşmasının gerekliliğini her fırsatta yineledik. Bu çabalarımızda etkili olduk sanırım. Zihniyet epey değişti. Bunu görmek sevindirici. Yine de şu saptamayı özellikle yapmak istiyorum: İnternet arz-talep sonucunda ortaya çıkmıştır. Yani bir gereksinim duyacağız ki interneti kullanalım. Türkiye'de 90'lı yıllarda internet kullanımı Avrupa ülkeleri seviyesindeydi. Daha sonra bu geriledi. Halkımız bir ihtiyacı gidermek için internete başvurmuyorsa zaten bu teknolojiyi kullanma nedeni ortadan kalkıyor.

Eğence gibi kullanımları bir yana bırakırsak diğer ciddi kullanımlarda geri kaldık sanırım. Başta devlet kurumları olmak üzere tüccardan gazeteciye kadar herkesin yaptığı işi internete taşınması lazım. O zaman hızlı bir gelişme sağlayabiliriz diye düşünüyorum. İnternete bir şeyin taşınması çok zahmetli ve epey zaman alıyor; ama bittiği zaman size çok kısa sürede geri dönüş sağlıyor ve çekilen zahmetlere değiyor. Bu yöndeki eksiklerimizi gidermemiz gerekiyor.

Prof. Dr. Levent Onural Kimdir?

Buffalo'daki New York State Üniversitesi'nden 1985'te doktorasını alan Levent Onural, aynı üniversitede görüntü işleme konularında araştırmalar yapmıştır. 1987'de Bilkent Üniversitesi'ne katılan Dr. Onural'ın araştırma alanlarından bazıları sinyal ve görüntü işleme, video kodlama ve holografidir. IEEE Transactions on Circuits and Systems in Video Technology adlı derginin editörler kurulunda görev de yapmış olan Dr. Onural, video sıkıştırma, üç boyutlu holografik görüntüleme, üç boyutlu hareket ve derinlik bilgisinin kestirimi alanlarında yazdığı makaleleriyle tanınmaktadır. TÜBİTAK Teşvik Ödülü sahibi Dr. Onural, IEEE Türkiye Şubesi'nin kurucularından ve ilk başkanıdır. 2001-2002 yıllarında IEEE'nin Avrupa, Asya ve Afrika bölgelerinin başkanlığını yürüten, 2001-2003 yıllarında IEEE'nin Yönetim Kurulu Üyeliği, 2003 yılındaysa IEEE Sekreteri olarak Yürütme Kurulu Üyeliği yapan Dr. Onural, Avrupa Birliği tarafından desteklenmekte olan üç boyutlu televizyon (3DTV) projesinin koordinatörlüğünü sürdürmektedir.

İnternet ve Bilgi Toplumu

Mustafa Akgül

Temelleri 1960'larda atılan internet fikri, 1970-1983 arasında laboratuvarlarda, 1984-1995 arasında sahada denendi. 1995'te dünya internetin ticari boyutunu fark etti. İnternet, sadece araştırmacılara ve sınırlı boyutta hükümetlere yönelik bir ağ olmaktan çıkıp herkese açıldı. 1995'te internete bağlı bilgisayar sayısı 10 milyon, internet kullanıcı sayısı 16 milyon ve internet sayfalarının sayısı 20 bin civarındaydı. İnterneti Türkiye, Nisan 1993'te üniversitelerinde kullanmaya başladı.

Bugün internet kullanıcısı sayısı dünyada 1 milyara yaklaşmış bulunuyor. İnternete bağlı bilgisayar sayısı 400 milyon kadar. Alan adı 70 milyon civarında. Netcraft ağustos sayımında 70 milyon internet sitesi bulundu. Google'ın 8 milyar sayfa gezdiği bilinmekle birlikte toplam sayfa sayısının ne kadar olduğu belirsizliğini koruyor.

Bilişim Devrimi

İnternet ve bilişim teknolojilerindeki değişim, insanlığı yeni bir toplum biçimine, Bilgi Toplumu'na taşıyor. Bilim, bilgi, araştırma-geliştirme ve keşiflerin öne çıktığı, bilginin bir üretim faktörü olduğu, yaratılan katma değer açısından beyin emeğinin kol emeğinin önüne geçtiği, beyinsel ürün ve insan sermayesinin bir toplumun en önemli zenginlik kaynağı olduğu Bilgi Toplumu'na geçişin hazırlıkları ve sancuları tüm dünyada yaşanıyor. Bilgi Toplumu'nun özü, bireyleri, evleri, iş yerlerini, okulları ve devlet dairelerini sanal dünyaya taşımak ve yaşamın her boyutunu internete uyumlu hale getirmektir. Örneğin Avrupa Birliği, e-avrupa projesiyle Avrupa'yı dünyanın en dinamik ve rekabetçi ekonomisi yapma stratejisinin (Lizbon Stratejisi) temeline interneti koymuştur.

İnternet Yaşamımızı Değiştiriyor

On yıllık bir sürede pek çoğumuzun yaşamında köklü değişiklikler oldu. Artık postaneden mektup göndermiyoruz. Basılı ansiklopediler tarih oluyor. Banka işlemlerimizi, iş başvurularımızı internetten yapıyoruz. İnternette müzik ve film indiriyoruz, bilet alıyoruz, köşe yazarlarını okuyoruz, kitap, CD, yemek sipariş ediyoruz. İnternet üzerinde dostluklar kuruyoruz, bilgi, fıkra, resim ve şarkı paylaşıyoruz. Yurtdışı telefon konuşmalarını özellikle internetle yapanlar var. IRC/Chat de temel haberleşme araçlarından biri oldu. Bazılarımız bunların çok daha fazlasını yapıyor, bazılarımız daha azını. İnternetle tanışmamış milyonlarca kişi de var.

İnternet profesyonellerin yaşamının önemli bir parçası. Pek çok meslek internete bağımlı duruma geldi. İnternet çokünce işler neredeyse duruyor. Yaşamımız giderek internete ve bilişim teknolojilerine bağı hale geliyor. Bireyler, kurumlar ve ülkeler için internet ve bilgi teknolojilerini kullanabilmek ve bu araçlarla iş yapmak, iş yapma biçimini teknolojiye uyarlayabilmek bir zorunluluk artık. İnternet ve bilişim okuryazarlığını tüm vatandaşlara sunma gereği ortaya çıktı. Nasıl okuma yazma bilmeyen biri kendini çağdaş toplumsal yaşamdan yoksun bırakırsa, internet kültürünü alamamış kişiler ve kurumlar da benzer tehlikeler yaşayacak. Herkes dünyayla yarışabilmek ve hızlı hareket edebilmek için bilgi teknolojilerini ciddiye almak, kurumsal yapıyı ve iş akışını bu değişime uydurmak zorunda. Bunu ülke olarak başarmalıyız. Bir başka deyişle emekyoğun bir ekonomiden bilgiyoğun bir ekonomiye geçmeliyiz. Bunun için eğitim sistemimizde, üniversitelerimizde, çalışma alışkanlıklarımızda ve kültürümüzde ülke olarak yeniden yapılanmalıyız.

İnternetin getirdiği değişim, eğitimi, sağlığı, eğlenceyi, ticareti, kamu yönetimini, kısaca tüm yaşamı etkilemeye başladı. İlk başlarda internet telefon hatları üzerinden çalışırdı, şimdilerde telefon iletişimi internet üzerinden olmaya başladı. Klasik telefon santralleri kapanıyor. Yakında telsiz haberleşme, internet üzerinden ses (VoIP) ve GSM/UMTH'in birleşmesi bekleniyor. İnternetle birlikte eğlence ve müzik endüstrisi çok ciddi bir değişim yaşıyor. MP3'lerin serbestçe dolaşması ve fikri hak sorunları işin yalnızca bir kısmı. Tek tek şarkılar satılmaya başlandı. Daha önce fazla müşterisi olmadığı için yayınlanamayan albümler ve filmler şimdi basılıyor. Eski albümler ve filmler pazarlanabilir hale geldi. Kendi taleplerini yaratan topluluklar oluşuyor artık.

İnternetin eğitim alanında kullanılması konusunda ilginç denemeler yapıyor. Lisansüstü, meslek içi ve sürekli eğitimde internet kullanımı başarılı sonuçlar veriyor. Güneydoğu Asya'da ve ABD'de yapılan iki deney sonucunda dizüstü bilgisayar verilen çocukların ve ailelerin davranışlarında önemli değişimler kaydedilmiş. Öğrencinin dizüstü bilgisayarına kitap ve ders bilgileri yüklenmiş ve bilgisayarın tüm aile tarafından iletişim ve başka işler için kullandığı gözlenmiş. Bunun üzerine 100 dolara dizüstü bilgisayar projesi gündeme geldi. Bunlar yetenekleri kısıtlanmış makinele değil, milyonlar ölçüsünde üretimi esas alan, iyi tasarlanmış, pazarlama maliyeti sıfırlanmış, hükümetler eliyle dağıtılması ve esas olarak öğrencilere hediye edilmesi düşünülen bilgisayarlar. Ekran yeniden tasarlanıyor, sabit disk yerine hafıza kullanılması araştırılıyor. Yazılım maliyeti pratik olarak yok, çünkü Linux temelli. Vietnam, Brezilya ve Çin bu konu üzerinde ciddi olarak duruyor.

Kamu yönetimleri, hizmetlerini bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla sunmanın

yararlarını keşfetti. Pek çok yerel yönetim ve merkezi idare bilişim teknolojilerini kullanmak çabasında. Buna e-devlet deniliyor ve genellikle 365 gün/24 saat hizmette olması, hızlı çalışması, ucuz ve kolay olması hedefleniyor. SSK'nın e-bildirgesi, Maliye'nin e-beyanamesi, gümrükler, emekli sandığı, SSK ve Bağkur'un eczane uygulaması ve Polnet, ülkemizde bu alanın başarılı örnekleri.

İnternetin değiştirmeye başladığı önemli bir alan da ticaret. E-ticaretin ülkemizde yayılması nispeten daha yavaş. Perakende piyasası henüz zayıf; ama başarılı örnekler artmaya devam ediyor. Asıl önemlisi kurumlar arasında olan: B2B ve B2G. Bu sadece büyük şirketler ve devlet arasında değil, KOBİ'lerle büyük şirketler, tedarik zincirinin içindeki her şirket için önemli olacak. Bir başka deyişle, otomobil parçası üreten bir KOBİ, yakın gelecekte elektronik haberleşme ve iş yapma zincirine dahil olmak zorunda, yoksa devre dışı kalabilir. Aynı tehlike turizm şirketlerimiz, otellerimiz ve giderek ihracata ağırlık veren tüm KOBİ'lerimiz için de geçerli. İnternet önemli olanaklar sağlamakla beraber ciddi tehditler yaratıyor. Tüm dünyayı potansiyel bir pazar olarak sunuyor; ancak rakiplerimizin alanını da artırıyor.

İnternet toplumun yapısında ve politikası üzerinde önemli etkiler yapmaya başladı. Bunların başında açık kaynak ve Linux geliyor. Yazılım, tüm bilişim sistemlerinin, etrafımızda gördüğümüz ve bilgisayar olarak düşünmediğimiz şeylerin, hastanelerin, telefon ve elektrik santrallerinin ve daha birçok şeyin temel unsuru. Açık Kaynak ve Linux, yazılımların ana metinlerinin kullanıcıya sunulmasını savunmaktadır. Ülkelerin kalkınma ve Bilgi Toplumu stratejilerinin parçasıdır. Tamamen internet ortamında gelişebilen, etkisini tüm dünyada gösteren, yazılımı da aşan bir paylaşma, beraber üretme modelidir. TÜBİTAK'ta yürütülen Uludağ Projesi, Türkiye'nin bu yönde önemli bir adımdır. Açık Kaynak zengin, fakir pek çok ülkeyi kaplıyor. İnsanlar, insanlığın ortak malı olacak ürünler için daha rahatça veriyorlar emeklerini. Açık Kaynak, ülkenin kalkınması, istihdamı ve rekabet avantajı için gerçekten önemli (www.acik-kaynak.org.tr).

Bu gelişmelere paralel olarak bilim çevrelerinde Açık Erişim hareketi de olgunlaşıyor. Bilimsel veriler ile yayınları, teknik raporları ve ticari dergilerde çıkmış ürünleri paylaşmaya yönelik bir çaba uzun zamandır mevcut. Artık bunun için yazılımlar, arama motorları ve dizin servisleri var. Open Access Webliography bu bağlamda temel bir referans. Scholar.google.com, citebase, OAIster, Scirus gibi arama motorlarını da sayabiliriz.

İnternet teknolojisi, toplumsal yapıyı değiştiren özelliklere de sahip. İnsanların zaman ve mekandan bağımsız olarak

iletişime geçmelerine, bilgiye erişmelerine ve ortak hareket etmelerine olanak sağlıyor. Kurumsal yapılarda hiyerarşiyi yıkıyor. İnternetin bir diğer katkısı da sınırları ortadan kaldırıp kültürlerin kaynaşmasına olanak sağlaması.

Katılım, Saydamlık ve Demokrasi

Temsili demokrasi dünyanın hemen her yerinde tıkanmış durumda. Daha fazla katılım ve saydamlıkla, yavaş yavaş katılımca demokrasiye geçmeye çalışıyor dünya. İnternet katılımca demokrasi ve saydamlık için yeni kapılar yaratabilecek güçte. E-demokrasi gibi adlarla katılım ve toplumsal denetim mekanizmaları da ortaya çıkıyor. Bu gibi teknolojilere olanak veren yeni teknolojiler hızla yayılıyor. Tabii ki bu o kadar kolay değil. İnternet teknolojileri olgunlaşmaya çalışırken, aynı anda insan alışkanlıklarını ve mevzuatı değiştirmek zor. Değişimin çok köklü olacağını düşünürsek, sancılı geçeceğini ve uzun bir zaman alacağını görebiliriz.

Wiki, Blog ve RSS

İnternette her an sürprizlere hazır olmak gerekir. Örneğin, çok geç ortaya çıkan Google bugün zirvede. Bu sürprizlerden biri de internet üzerinden beraberce bir doküman ya da ağ üretimine olanak sağlayan Wiki teknolojisi. Ücretsiz bir sanal ansiklopedi. Siz de tr.wikipedia.org'a uzmanlık alanınıza ilişkin maddeler ekleyebilirsiniz.

Savaş sırasında Bağdat'ta günlüğünü internette yayınlayan bir genç dünyanın ilgisini çekmişti. Şimdi internet günlüğü tüm dünyada moda. Geleneksel basını hazırlıksız yakalayan ve şaşırtan bir gelişmedir bu. Sıradan bir vatandaşa kolayca, kendi günlüğünü anında yayınlama şansı doğuyor.

Bir diğer önemli gelişme de RSS denilen, haberleri ağlar arasında paylaşma tekniği. Basın ve internet yayıncılığı için çok önemli. İnternet bireylere, küçük gruplara, sivil toplum kuruluşlarına ve oluşumlara haberleşme, tanıtma, beraber üretme ve örgütlenme için çok geniş olanaklar yaratıyor. İnsanlara kendilerini geliştirme kapısını aralıyor. Her bireye, kendi günlüğünü yayınlama şansından kendi gazetesini, radyosunu ve televizyonunu kurma olanaklarını uygun ücretlerle, kolay ve hızlı yapma şansı veriyor. İnsanların ortak akıl oluşturma ve eylem birliği yapmaları için birebir. İnternetin sunduğu geniş olanakların daha adil, gelişmiş ve mutlu bir dünya için kullanılacağını ümit ediyorum.

Daha İleriye Gitmek İçin Neler Yapılmalı?

Bu soruya birey, kurum ve ülke olarak cevap vermeliyiz. Her birey, interneti etkin kullanmak ve kendi işini doğru yapmakla bağlantılı hedefler koymalı, haberleşme ağlarına üye olmalı, kendine küçük/büyük bir internet sitesi kurmalı. Herkes kendine bir alan adı almayı hedeflemeli: ad.name.tr, soyad.name.tr, ad-soyad.com.tr, proje.web.tr, proje.gen.tr... gibi. Her kurumun kendi sitesi ve e-postası olmalı. İnsanlar meraklarını, görüşlerini ve eserlerini, şirketler kurumsal kültürlerini ve birikimlerini sanal atmosfere taşımalı.

Türkiye'ye internet geleli on iki yıl oldu. Bu sürede siyasal sahiplenme olamadı, ulusal strateji oluşturamadık ve buna uyumlu eylem planı yapıp uygulayamadık. Her şeye rağmen Türkiye'de internet, düşe kalka da olsa gelişti.

Türk Telekom'un 1 milyon ADSL abonesine sahip olduğu söyleniyor ve bu sayı her geçen gün büyük bir hızla artıyor. Türk Telekom'un ayrıca 40 bin kadar kablo internet abonesi var. TT'ye ve ISP'lere abone olanların sayıysa çok düşük. 2004 verilerine göre Türkiye'de internete bağlı bilgisayar sayısı 750 bin. TR altındaki alan adı sayısı 68 bin, ama yurtdışında alınan alan adı 286 bin.

Son araştırmalara göre Türkiye'de internet bağlantısı bulunan ailelerin oranı %8.7'dir. Bu oran 2004'te %7.2 olarak açıklanmıştır.

Asıl bakılması gereken nüfusun internet kullanım oranına göre olan sıralamalardır ki bu durum o kadar parlak değil. Dünya ortalaması %14, Türkiye'ninki %10-11. Avrupa ortalaması %36, Avrupa Birliği %48, Avrupa Birliği dışı %17. Karayipler ortalaması bile bizden iyi. Ancak Asya, Afrika ve Orta Doğu'yu geçebiliyoruz. Ülkenin gündemine interneti ve bilişimi koymadığımız göz önüne alındığında bu sonuçlar doğal. DPT bünyesinde beş kişiyle başlayan Bilgi Toplumu Dairesi'ni genel müdürlük seviyesine çıkartma taslağı TBMM'de. Üç bakandan oluşan E-Dönüşüm İcra Komitesi var. Yine de henüz yeterli örgütlenme, katılımcı saydam yapılar ve eylem planlarımız var diyemeyiz. İnternet, toplumumuza gelişme, dünyayla bütünleşme, kendi içimizde kaynaşma ve beraberce kalkınma için fırsatlar sunuyor. Bunu hayata geçirmek elimizde. İnternet yaşımadır !

Doç. Dr. Mustafa Akgül Kimdir?

Doktorasını 1981'de Waterloo Üniversitesi'nden alan Mustafa Akgül, matematiksel programlama ve internetin ortaya çıkardığı yeni olanaklar ve sorunlar üzerine araştırmalar yapmaktadır. Operations Research Letters ve Transactions of Operational Research gibi dergilerde editörlük yapmış olan Dr. Akgül, TÜBİTAK Teşvik Ödülü sahibidir. Bilkent Üniversitesi'ne katılmadan önce North Carolina State ve Delaware Üniversiteleri'nde öğretim üyeliği yapmış olan Dr. Akgül'ün birinde editörlük yaptığı iki kitabı vardır. İnternet Uygulamaları ve Protokoller, Mühendislik Ekonomisi İlkeleri, Maliyet Muhasebesi, Graf Algoritmaları ve Mekanik derslerini veren Dr. Akgül Türkiye İnternet, Akademik Bilişim, İnternet Haftası, Kamunet ve Linux Şenliği gibi etkinliklerin Türkiye'de ilk kez düzenlenmesinde önemli görevlerde bulunmuştur. Fotoğrafçılık, klasik müzik ve edebiyat, Dr. Akgül'ün özel ilgi alanlarıdır.

İnternet ve Bilkent Üniversitesi

Bilkent Üniversitesi, Türkiye'nin internet macerasında aktif olarak yer almış ve öncülük etmiştir. Daha internet gelmeden, ODTÜ-TÜBİTAK-İTÜ'nün içinde olduğu deneysel bir ağda yer almış, ilk FTP hizmetini bu ağda sunmuş, gopher, ph, wais, web gibi hizmetleri başlatmıştır. Kendi yurtdışı bağlantısını ilk kuran üniversite olmuş, ilk İnternet Konferansı ve Kamunet Konferansı'na ev sahipliği yapmıştır. Üniversitede okuyan her öğrenciye temel bilişim ve internet eğitimini ilk Bilkent Üniversitesi vermiştir.

Bilkent Üniversitesi'nde sürekli yenilenen ve güncellenen çok güçlü bir bilgisayar ve internet altyapısı vardır. Kampusa dağılmış çok sayıda laboratuvarında yılın 365 günü, 24 saat öğrencilerin kullanımına açık ve tamamı internete bağlı 4.000'den fazla bilgisayar bulunmaktadır. Bu bilgisayarlar kampus içerisinde çok hızlı bir yerel iletişim ağıyla birbirlerine bağlıdır. Bunların yanı sıra kampus içerisinde pek çok noktada dizüstü bilgisayarlar için kablosuz internet erişimi sağlanmıştır.

Bilkent Üniversitesi'nde yurtiçi internet bağlantısına ek olarak sadece Bilkent'e özgü, doğrudan yurtdışındaki yüksek hız ve kapasitedeki internet hatlarına erişim sağlayan bir uydu bağlantısı bulunmaktadır. Bu sayede özellikle Kuzey Amerika ve Avrupa'daki internet sitelerine yüksek hızda erişim sağlanabilmektedir.

“Dünyada ilk 100 işletme fakültesi arasına girmek istiyoruz.”

*Prof. Dr. Erhan Erkut,
Bilkent Üniversitesi İşletme Fakültesi'nin yeni dekanı.
Uzun süre Kanada'nın Alberta Üniversitesi'nde
görev yaptıktan sonra Türkiye'ye kesin dönüş yaptı.
Bilkent'te büyük hedefleri olan
Prof. Dr. Erhan Erkut'la akademik yaşantısı,
Bilkent Üniversitesi ve kişisel ilgi alanları
hakkında konuştuk.*

Uzun bir aradan sonra Türkiye'ye döndünüz. Neler hissediyorsunuz?

Aslında uzun bir ara demeyebiliriz. Her yıl Türkiye'ye geliyordum zaten. Ayrıca 1992, 1994 ve 1996'da Boğaziçi Üniversitesi'nde birer dönem öğretim üyeliği yaptım. 2004'te Sabancı Üniversitesi'nde ders verdim. 2005 yazı için Bilkent Üniversitesi'nde Endüstri Mühendisliği'nde ders verme planım da vardı. Doğrusunu söylemek gerekirse Alberta Üniversitesi'nde çalışma şartlarım çok iyiydi. On yıldır profesördüm, üniversite kürsüm vardı, araştırma merkezi yönetiyordum, istediğim kadar doktora ve doktora sonrası öğrenciyle çalışabiliyordum, bana çok ilginç ve zevkli gelen araştırmalar yapıyordum. Yine de Bilkent Üniversitesi İşletme Fakültesi'nin dekanlık teklifini hiç düşünmeden kabul ettim diyebilirim; bir günde karar verdim gelmeye. Duygu olarak hazırdım çünkü. Kendi ülkemde de önemli şeyler yapabileceğimi hissettim. Tek düşündüğüm, eşimin ve kızlarımın uyum dönemini ne kadar çabuk atlatacaklarıydı.

Yurtdışında birçok üniversitede ziyaretçi öğretim üyesi olarak görev yaptınız. Uzun süre Kanada'da akademik yaşamınızı sürdürdünüz. Dönüşünüzün nedenleri neler?

Bilkent Türkiye'nin en iyi üniversitesi ve bir dünya markası. Uluslararası hedeflerle kuruldu ve bunları hayata geçirebildi; fakat dünyadaki köklü üniversitelerin yüzlerce yıllık olduklarını düşündüğümüzde, Bilkent'te yapılabilecek daha çok şey olduğunu görürsünüz. Ayrıca Türkiye'de müthiş bir ekonomik ve sosyal potansiyel mevcut.

Dolayısıyla Kuzey Amerika'nın oturmuş bir üniversitesinde olmayan fırsatlar var burada. Bu fırsatlar bir yönetici için çok heyecan verici.

Aileniz kararınızı nasıl karşıladı?

Geliş kararım aslında eşim için pek sürpriz olmadı. Akademik hayatımın ilk yirmi yılını başarılı bir şekilde geçirdim. Sonraki yirmi yıl için başka arayışlarımın olabileceğini hissediyordu eşim. Ayrıca bu işi ne kadar çok istediğimi hemen anladı ve destek çıktı bu profesyonel adıma. Biraz daha büyüdüklerinde kızlarım da neden gelmek istediğimi anlayacaklar.

Eşim Kanadalı. On üç veya on dört kez ülkemize geldi. Türkçesi epey düzgün. Kuzey Amerika dışında da değişik yerlerde yaşamış olduğu için uyumunda sorun çıkacağı düşünmüyorum. Kızlarım için bu değişim çok daha zor; çünkü çok az Türkçe bilerek geldiler. Biri altı yaşında, diğeri sekiz. Bilkent Üniversitesi Hazırlık Okulu'nda (BUPS) okuyorlar. BUPS çok kaliteli bir okul, emsallerinin çok ilerisinde. Yurtdışından gelen çocuklu öğretim üyeleri için büyük bir avantaj.

Görev yaptığınız diğer eğitim kurumlarıyla Bilkent Üniversitesi'ni karşılaştırabilir misiniz?

Tam zamanlı olarak Alberta Üniversitesi'nde çalıştım. Değişik nedenlerle birçok başka üniversitede bulundum. Bu izlenimlerime dayanarak Bilkent'in dünya çapında bir üniversite olduğunu söyleyebilirim. Bilkent Üniversitesi, eğitimde teknoloji kullanımında

çok iyi bir durumda: bilgisayarlar, laboratuvarlar, yüksek hızlı internet bağlantısı... Ayrıca müthiş bir kütüphaneye sahip. Eğitim ve araştırma desteği için gereken her şey var. Eskiden beri gözlediğim bir şey de Bilkent'teki öğrenci kalitesi. Akademik kariyer yapan birçok Bilkent mezunuyla tanıştım; bazılarıyla da çalışma fırsatım oldu. Bilkent'te verilen temel akademik eğitim, dünyanın en iyi okullarıyla rahatça boy ölçüşür. Şu anda Kuzey Amerika'daki doktora programları Bilkent Üniversitesi'nden öğrenci alabilmek için yarışıyor. Her şeye rağmen üzülmeye Türkiye'deki lise eğitiminin çok geriye gitmiş olduğunu gözlemlediğimi de söylemem gerek. Ezberci anlayış, çoktan seçmeli düşünme yapısı ve yarış anlayışı eğitime ciddi bir darbe vurmuş. Halbuki üniversite eğitiminde kendi kendine öğrenme ve yaratıcı düşünme kilit noktalarıdır. Öğrenci buna hazır gelmiyor liseden; ama Bilkent Üniversitesi projeleriyle, sınıf içi tartışma atmosferiyle, takım çalışmalarına verdiği önemle bu eksiklikleri gidermek için gerekeni yapıyor.

Özgeçmişinize baktığımızda çok sayıda öğretimde başarı ödülünüz olduğunu görüyoruz. Bunlardan söz edebilir misiniz?

Benim ödüllerim bir deneme-yanılma sürecinin sonucudur denebilir. 1995'te profesör olmuştum. Araştırma fonlarından para getiriyordum, kongrelere gidiyordum, ilginç projelerim vardı, asistanım vardı, makaleler yazıyordum. Araştırma alanında her şey güzel gidiyordu; fakat İşletme Yönetim Bilimleri (Management Science) dersimin yeteri kadar iyi gitmediğini biliyordum. Öğrenciler derse beklediğim ilgiyi göstermiyordu. Ben bu durumu değiştirmeyi kendime hedef seçtim; ya bu işi iyi yaparım ya da bırakırım diye bir karar verdim. Kendimi yenileme sürecine girdim. Birçok deneme ve çalışma yaptım. Örneğin küçük sınıflardan büyük sınıfa geçtik. Altı sınıfı birleştirip üç yüz kişilik bir sınıf oluşturduk. Bu sayede tasarruf ettiğimiz parayı asistanlara ve laboratuvar çalışmalarına harcadık. Öğrenciler, laboratuvarlarda dersin uygulamalarını yapabiliyor ve asistanlarla bire bir çalışabiliyordu. Son derece kapsamlı bir internet sitesi de açtık. Her öğrenci günde en az bir kez bakıyordu siteye; bir günde bin ziyaretçi aldığımız oluyordu. 1995 için teknolojik açıdan önemli bir atılımdı. Bu evrim sürecinde dersin pedagojisi de değişti. Doğrusal programlama şudur şöyle yapılır gibisinden sıradan yöntemlerle ders anlatılıyordu eskiden. Biz gerçek olay analizlerine ağırlık veren bir sistem getirdik. Şu şirketin şöyle bir sorunu var, bunu nasıl çözebiliriz tarzında tartışma ortamları yarattık. Yeni sistem çok iyi sonuçlar verdi ve öğrenciler tarafından fakültenin en iyi dersi seçildi. Bu yöntemleri yavaş yavaş diğer derslerimize de uygulamaya başladık. Sonra da ödüller gelmeye başladı.

Bu sistemin ne gibi yararlarını gördünüz?

En önemlisi öğrenciyi dersin içine çekmek ve öğrenme sorumluluğunu öğrenciye aktarmaktı herhalde. Öğretim üyesinin rolü motivasyon sağlamak ve kaynak olmaktır. Öğrencileri kollarından tutup onlara ders vermek yerine topu onlara atıp çözümleri bakalım dediğinizde, kendi yöntemleriyle problemi çözmeye çalışıyor, gayret gösteriyorlar. Tıkandıkları anda öğrenme penceresi açılıyor ve o pencereden onlara gerekli bilimsel yöntemi aktarıyoruz. O pencere kapalıysa sözler öğrenciye çarpıp geri gelir. Bu yüzden ilgilerini ayakta tutmak ve onları öğrenmeye hazırlamak gerekiyor.

Kalabalık sınıflarımızda katılımcı bir ortam yaratmayı başardık. Gerçek zaman modellemesi sistemini uyguladık. Özetle bu sistem, problemleri öğrenciyle çözmek, ipleri onlara bırakmaktır. Sorumluluk vermektir bir bakıma. Öğrenci sizi seyretmeyi değil, derse katılmayı ve düşünmeyi öğrenmeli. Öğrenciye bu şanslar verince yanlış yapsa bile doğrusunu gördüğünde daha rahat öğreniyor ve derse gelme şevki artıyor. Aktif dinleme ve öğrenmeyi sağlıyorsunuz. Bunu yapmayıp düz bir monolog vererseniz öğrencilerin çoğu ilk on beş dakikadan sonra kopar dersten. Aktif öğrenme yöntemini kullandığımızdaysa öğrenci dersin başından sonuna kadar sizinle birlikte olur. Dersten sonra da kendi kendine öğrenerek ve çalışarak eksiklerini tamamlar. Aslında öğrencinin dersten koptuğunu bir hoca çok rahat anlayabilir. İşte o zaman derslerde çeşitli renklendirmeler gerekir. Sürekli ders anlatmak doğru bir pedagojik yaklaşım değil. Bir dersi arka arkaya eklenmiş etkinlikler zinciri olarak düşünmek lazım. Tabii ki hoca ders verecek; ama ders sürelerini başka şeylerle bölmek gerek. Örneğin film izlenebilir, bir öğrenciye kısa bir sunuş yaptırılabilir, grup tartışma konusu açılabilir, konuk konuşmacı getirilebilir, internette bilgi aranabilir, konuyla ilgili bir anı anlatılabilir...

Mesela bir keresinde sınıfta çanta satmıştım. Kapıyı yüz dolardan açtım ve alıcı bulana kadar düşürdüm fiyatı. Yirmi dolara alıcı çıktı. Sonra ikinci bir çantayı satışa sundum. Ona da on beş dolara iki alıcı çıktı, sonrakine on dolara beş alıcı. Önce oyun oynadığımızı düşünen öğrenciler, aslında bunun talep eğrisini çıkartmaya çalışmak olduğunu anladılar bir süre sonra. "Dutch auction" denilen açık eksiltmenin bir örneğini gördüler, taleple fiyatın bağlantısını fark ettiler. Hepsini strateji üzerine kafa yordu. Otuz kadar çanta sattım ve bütün gelirler bir hayır kurumuna bağışlandı. Böylece öğrencilere sosyal sorumluluk konusunu da hatırlatmış oldum. Bu tür uygulamalarla ders daha ilginç hale geliyor ve öğrencilerin ilgisi ölmüyor. Dersi kitaptan anlatmak kolay, fakat etkisizdir. Önemli olan öğrenciyi derse gelmeye teşvik edebilmektir. Acaba bugün ne olacak diye bekleyen öğrenci dersten kopmaz. Sınıfta sizin hevesinizi görmek heyecandırır öğrenciyi. Vücut dilini kullan, sıraların

arasına gir çık, zıpla, bağır, enerjini yay. Öğrenci o dersi sevmediğini düşünerek gelse bile sizin ne kadar heyecanlı olduğunuzu görünce size bir şans veriyor ve böylece öğrenme penceresi açılıyor. Dolayısıyla harcadığımız emek öğrenciye ulaşıyor ve ödüller de bunun bir yansıması oluyor.

Anlatmaktan en çok keyif aldığımız ders hangisi?

Kendi yaptığım şeyleri anlatmaktan, projelerimden ve gerçek hayat deneyimlerimden örnekler vermektir keyif alıyorum. Öğretim teknikleri ve araçları geliştirmeyi ve bunları derste kullanmayı da seviyorum. Konuyu anlamayan bir öğrenciye yeni bir şekilde anlatabilmek çok doyurucu. Öğrencinin gözündeki anlama pırlantısı ve yüzündeki gülümseme en büyük ödül aslında.

Öğrencilerinizle unutamadığımız bir anınız var mı?

Düzinelerce var; birini seçmek diğerlerine haksızlık olur. Ders biter, hoca unutulur çoğu zaman. Öğrencinin derslerden sonra gelip hayatımda önemli bir değişiklik yaptınız demesi çok güzel. Mezun olduktan sonra bir öğrenciden kişisel gelişiminde büyük payım olduğunu duymak ya da böyle bir e-posta gelmesi süper. Öğrencinin aldığı onlarca dersin hepsini hatırlaması mümkün değil, her hocayı sevmesi de. Kafasında üç ya da dört kişi kalır. Bunlardan birisi olduğunuzu bilmek çok hoş bir duygu. Her öğrenciye eşit miktarda katkınız olmuyor tabii. Bazılarına çok küçük bir katkıda bulunuyorsunuz; ama bazıların kariyerlerini yönlendiriyorsunuz. Halen yirmi kadar eski öğrencimle haberleşiyoruz. İşlerini, aile hayatlarını anlatıyorlar. Hocalıktan arkadaşlığa terfi ettim bir bakıma. Bu insanların hayatlarında önemli bir rol oynamış olmak, onlara yol gösterebilmiş olmak güzel bir duygu.

İdareci olarak hedefleriniz nelerdir?

Bilkent Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni mümkün olan en üst noktaya çıkarmak. Hedef Türkiye'den ötede. Bence Doğu Avrupa - Kuzey Akdeniz - Ortadoğu bölgesinde lider olarak gösterilen işletme fakültesi olabiliriz. Avrupa'da ilk 25, dünyada ilk 100 işletme fakültesi arasına girmek istiyoruz. Dünyada yaklaşık 3.000 işletme fakültesi olduğunu düşünürseniz bu hedefler bir Türk üniversitesi için çok iddialı; fakat mükemmelliği arıyorsanız citayı yüksek tutmanız lazım. Hedefimiz araştırmalarda en üst seviye, dünyanın en iyi dergilerinde makaleler yayımlamak, en iyi kongrelere gitmek ve en iyilerini buraya getirmek, en iyi öğrencileri çekmek, mezunların en iyi şirketlerde çalışması, lisansüstü öğrencilerinin en iyi programlara kabul edilmeleri. Dünyadaki en gelişmiş öğretim teknolojileri neyse onu uygulayacağız. En iyi öğretim üyelerinin hep peşinde olacağız. İş dünyasıyla daha da yakın ilişkiler kurmak istiyoruz. İşletme uygulamalı bir alan. Uygulamadan uzak bir

işletme fakültesi düşünülemez. Fakültenin mükemmelliğe ulaşabilmesi için belirli bir büyüklüğü yakalaması gerek. Yeni öğretim üyeleri almayı hedefliyoruz. Öğretim üyesi kapasitemiz arttıkça programlarımızı da büyütmemiz söz konusu olacak. İlk safhada MBA ve doktora programlarımızı büyütmeyi amaçlıyoruz. Şu anda dünyadaki en büyük ve saygın akreditasyon kuruluşuyla görüşme halindeyiz. Türkiye'de bu kurumdan kalite damgası almış ilk işletme fakültesi olmayı hedefliyoruz.

İşletme eğitimi ülkemizde olduğu gibi dünyada da çok popüler. Sizce bunun nedenleri neler?

İşletme eğitiminin yaklaşık yüz yıllık bir tarihi var. Sanayi Devrimi sonrası ortaya çıkmış olan endüstriyel kuruluşlarla birlikte yönetici ihtiyacı doğmuş. İlk kurulan işletme okulları meslek lisesi seviyesindeymiş. Sonraları akademik yönleri de güçlenmiş ve üniversitelerin ayrılmaz parçası haline gelmişler. Şu anda Kuzey Amerika'da lisans derecelerinin beşte biri işletme fakülteleri tarafından veriliyor. Sadece Amerika'da yılda 100.000'in üzerinde MBA derecesi verilmekte. Hem özel sektörde hem devlet sektöründe işletmeciler için çok belirgin. İşletme eğitimi, işletmede önemli olan psikoloji, ekonomi, istatistik gibi ana bilim dallarında temel oluşturduktan sonra, öğrencileri yönetimin uygulamalı alanlarında bilgilendiriyor; finans, pazarlama, üretim, muhasebe, insan kaynakları, strateji alanlarında hazırlıyor. Böylece işletmeciler, kendinden beklenenleri yerine getirebilecek bir donanıma ulaşmış oluyor.

Türkiye'de ekonomik ve politik istikrar sağlanıyor ve ekonomi büyüyor. Bu büyüme birçok sektörde eğitimli işletmeciler için ihtiyacı artıracak. Şirketler kendi aralarında ortaklıklara gidecek. Yabancı sermaye girişleriyle beraber yabancı şirketlerle çeşitli birliktelikler oluşacak. Özelleştirmelerle birçok şirket kabuk değiştirecek. Aile şirketleri evrimden geçecek. Avrupa Birliği'yle uyum sürecine girilecek. Küçük ve orta boyutlu işletmeler dünya pazarlarına açılacak. Bütün bunları gerçekleştirecek profesyonel işletmecilere gereksinim var. Dolayısıyla Türkiye'de işletme eğitiminin önemi daha da artacak.

Araştırmalarınızda seçim bölgesi düzenlenmesi ve ambulans sistem planlaması gibi ilgi çekici alanlar var. Bunlardan biraz söz edebilir misiniz?

Araştırma konularımı seçerken topluma faydayı ön planda tutuyorum. Geçmişteki projelerimden birisi gazetede gördüğüm bir haberle başlamıştı. Konu Kanada'da dar alan seçimi için seçim alanları oluşturulmasıydı. Örneğin 3.000 sandık bölgesinin 40 seçim alanına dönüştürülmesi. Seçim bölgeleri hemen hemen eşit nüfuslu olmalı, bölgeler mümkün olduğunca düzgün biçimli olmalı ve parçalı olmamalı, bir bölgenin içinden

nehir veya otoyol gibi bir ayırıcı geçmemeli, bir bölgenin içindeki seçmenlerin sosyo-ekonomik durumları birbirine benzer olmalı. Bunlar gibi birçok değişik ölçüt ve kısıt var. Bu problem aslında bir siyaset bilimi problemi; ama ben baktığım zaman çok ilginç ve zor bir alansal bulmaca, biraz daha bakınca da çok amaçlı bir optimizasyon problemi görüyorum. Bu çalışmayı Bilkent mezunu doktora öğrencim Burçin Bozkaya'yla yapmıştık. Bir algoritma geliştirdik. Bu algoritmayı bilgisayara geçirdik ve doktora tezi bittikten sonra da Edmonton şehrinin şehir meclisi seçimine uyguladık. Şehir meclisi çalışmamızdan çok memnun kaldı. Geçen ay 2006 seçimlerinin haritalarını oluşturmamız için tekrar çağırıldılar. Bu konuda akademik bir makale de yazdık. Bu projenin güzel tarafı, uygulamalı bir araştırma olması ve insanlara fayda sağlaması, hayatı etkilemesi. Tabii bu problem sadece şehir meclisi seçimiyle bitmiyor. Geliştirmiş olduğumuz yöntem ve yazılım her türlü bölgeleme projesi için kullanılabilir. Örneğin benzer bir çalışmayı eşit gelir dağılımını hedefleyerek Türkiye'yi 20 pazarlama bölgesine ayırmak için de yapabilirsiniz: ulaşım bölgeleri, polis bölgeleri, okul bölgeleri, tıbbi bölgeler.. Bu alan bir şirket kurup danışmanlığa başlanacak kadar geniş bir yelpaze.

Ambulans konusu da buna benzer bir şekilde başladı. Gazetede bizim şehrin (Edmonton) ambulans sisteminin yeniden yapılması için bir proje tasarlandığını okuduk ve biz de başvurduk. Beş altı yıldır ambulans karar destek sistemleri üretiyorduk. Şehirde kaç ambulans olmalı, kaç istasyon olmalı, istasyonlar nerelerde olmalı, ambulans sayısı kaçta düştüğünde elde kalan bütün ambulansları yola çıkarmalı, vardiya saatleri ne olmalı, hangi vardiyada kaç araç çalışmalı, hangi talebe hangi araç cevap vermeli gibi birçok problemle uğraştık. Kuzey Amerika'da ambulans çağırduğumuz zaman dokuz dakika içinde gelmesi lazım. Bu dokuz dakika standardını gelen telefonların %90'ı için tutturamazsanız sisteminiz başarısız demektir. Bu konudan çok sayıda makale ve bir doktora tezi çıktı. Tezi yazan öğrencimiz, Institute for Operations Research and Management Sciences'in düzenlemiş olduğu tez yarışmasında finale kaldı. Akademik yönünün yanında bu araştırma, takdir edeceğimiz gibi pratikte de önemli. O dokuz dakikayı sekiz buçuğa çekebildiğinizde daha fazla hayat kurtarabilirsiniz. Bunu bilmek büyük bir motivasyon. Bu çalışmalarını hem araştırma olarak basıyor hem de sınıfta anlatıyorsunuz ve öğrencilerin hoşuna gidiyor. İşçi çizelgelemesi (employee scheduling) şudur demek yerine gerçek yaşamdan örnek veriyorsunuz. Böylece öğrenci gerçek verilerle çalışmanın tadına vartıyor, dersi daha hevesle dinliyor ve eğitim kalitesi artıyor. Bu tür uygulamalı araştırma projelerinden bahsederken, bizi ilgilendiren projelerin sıradan bir danışmanlık şirketinin çözebileceği değil, akademik anlamda araştırma gerektirecek projeler olduğunu

vurgulamamız gerekiyor. Bilkent'teki hedeflerimizden biri de böyle projeleri burada uygulamak. Çok iyi öğrencilerimiz var, potansiyellerini kullanmalıyız.

Bilimsel konulardan hobilerinize bir geçiş yapabilir miyiz?

Kızlarımla oynayarak vakit geçirmeyi ve eşimle film seyretmeyi seviyorum. Filmleri onunla konuşmayı, bir de internetteki film yorumlarını okumayı seviyorum. Film biter bitmez IMDB'ye (The Internet Movie Database) girip saatlerce kaldığım oluyor. Sadece Roger Ebert gibi tanınmış eleştirmenlerin ne söylediğini değil, sıradan izleyicilerin ne düşündüğünü de merak ediyorum. Epey derin analizler oluyor, hoşuma gidiyor. İnternette işimle ilgili yayınları takip etmek de çok zevk veriyor bana. Binlerce, hatta milyonlarca sayfanın her an elinizin altında olması heyecan verici. Öğrenci kulüpleriyle organizasyonlar yapmaktan da büyük keyif alıyorum. Futbol oynamadım; ancak sakatlıklar yüzünden devam edemiyorum. Spor turnuvalarını takip etmeyi çok seviyorum. Indianapolis'e 12 Dev Adam'ı izlemeye gittim. Kore'de ve Belçika'da milli futbol takımımızı izledim. Kış olimpiyatlarına ve dünya atletizm şampiyonasında da bulundum.

Sinemayı sevdiğinizi söylediniz. Beğendiniz yönetmenler var mı?

Cohen kardeşler var, Kieslowski var, Cronenberg var. Bağımsız sinemayı takip etmeye çalışıyorum. Kanada'da elimden geldiğince yeni Türk yapımlarını da izledim. Sinema bir kaçış aslında, spor da öyle. Her şeyden arındığını hissediyor insan. Mesela Beşiktaş-Fenerbahçe maçında bir nevi rahatlatma fırsatı buluyorsunuz.

Gölü kim attığında sevindiniz peki?

Fenerbahçe, çünkü babam Fenerli. Ben İstanbulspor'u tutuyorum. Ankara'da düzenli olarak bir takımın maçlarına gitmek istiyorum. Gençlerbirliği olabilir mesela. Ersun Yanal varken çok iyilerdi. 2-0'lık Beşiktaş maçında Ankaraspor'u da çok beğendim.

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

İşimi çok seviyorum. Akademisyensiz yapacaklarınız o kadar geniş bir çerçeveye yayılıyor ki. Projelerde çalışıyorsunuz, araştırma yapıyorsunuz, makale yazıyorsunuz, program yazıyorsunuz, konferans veriyorsunuz, ders anlatıyorsunuz, yöneticilik yapıyorsunuz... Sıkılmak mümkün değil. Bazen ne kadar şanslıyım ki bana en önemli hobim için bir de maaş veriyorlar diye düşündüğüm oluyor. İnşallah burayı rektörümüz Ali Bey okumaz.

Zaman ayırdığınız için teşekkürler Erhan Bey. Çalışmalarınızda başarılar.

Ben teşekkür ederim. İyi çalışmalar.

Prof. Dr. Erhan Erkut Kimdir?

İşletme Fakültesi Dekanı Erhan Erkut, tesis yer seçimi, tehlikeli madde taşımacılığı ve ambulans sistem planlaması alanlarında araştırmalar yürütmektedir. Doktorasını 1986'da Florida Üniversitesi'nde tamamlayan Dr. Erkut, Bilkent Üniversitesi'ne katılmadan önce yirmi yıl Alberta Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmış; Cenevre, Ohio State, NIDA (Bangkok), Boğaziçi, ve Sabancı üniversitelerinde ziyaretçi öğretim üyeliği yapmıştır. Makaleleri Operations Research, Journal of the Operational Research Society, Operations Research Letters, Annals of Operations Research, European Journal of Operations Research, Transportation Science, Interfaces, Naval Research Logistics, Risk Analysis, Socio-Economic Planning Sciences ve Journal of Business Logistics gibi dergilerde yayımlanan Dr. Erkut, dört kitap bölümü kaleme almıştır. Başta INFORMS Teaching of Management Science Practice Award ve 3M Teaching Fellowship olmak üzere dokuz eğitim ödülü, Canadian Operational Research Society tarafından verilmiş beş başarı ödülü sahibidir. Naval Research Logistics ve Computers & Operations Research dergilerinde yardımcı editörlük görevine devam eden ve beş uluslararası dergiye misafir editörlük yapmış olan Dr. Erkut, INFORMS Transactions on Education dergisinin kurucu editörüdür. Verdiği dersler arasında İşletmeye Giriş, Üretim ve Hizmet Sistemleri Yönetimi, Yönetim Danışmanlığı ve Dağıtım Yönetimi bulunmaktadır. Kanada Doğal Bilimler ve Mühendislik Araştırma Birliği tarafından yürütülen bölgesel haberleşme ağı tasarımı projesi başta olmak üzere on bir dış kaynaklı projede liderlik görevinde bulunan ve birçok şirkete danışmanlık yapan Dr. Erkut, Alberta Üniversitesi'nde Centre for Excellence in Operations adlı uygulamalı araştırma merkezini kurmuştur. Özel ilgi alanları arasında eskrim ve futbol vardır.